

Strasbourg, den 21.10.2025
COM(2025) 872 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

En strategi for et generationsskifte i landbruget

{SWD(2025) 872 final}

1. SIKRING AF LANDBRUGETS FREMTID: EN STRATEGI FOR ET GENERATIONSSKIFTE

Det europæiske landbrug er meget mere end fødevarerproduktion. Landbrugerne er kernen i vores fødevarerikring, vigtige allierede, hvad angår konkurrenceevne, klimaindsats og miljøbeskyttelse og er af afgørende betydning for bevarelsen af landdistrikternes levedygtighed. Landbruget står imidlertid over for store udfordringer, herunder en aldrende arbejdsstyrke, befolkningstilbagegangen i landdistrikterne og et vanskeligt internationalt miljø.

I 2020 var gennemsnitsalderen for landbrugere i EU 57 år, og kun 12 % var under 40 år¹. I sidstnævnte unge gruppe var kun 2,5 % kvinder. Da fødevarerikring er et afgørende element i den overordnede europæiske sikkerhed og strategiske autonomi, er der ikke kun tale om demografiske og generelle samfundsmæssige problemer, men også strategiske udfordringer, hvis løsning er et fælles samfundsmæssigt ansvar.

Fremtidens fødevarerikring i Europa ligger i hænderne på en dynamisk ung generation af landbrugere og primærproducenter af fødevarer.

Visionen for landbrug og fødevarer² danner rammen for EU's tilgang, der har til formål at gøre landbruget og den primære sektor mere attraktiv, konkurrencedygtig, fremtidssikret og retfærdig.

Med den nye tilgang, der foreslås for den næste flerårige finansielle ramme, følger der et mulighedsrum: den fælles landbrugspolitik har traditionelt støttet unge landbrugere³ med særlige foranstaltninger og budgetmidler, herunder gennem etableringsstøtte, højere støttesatser ved investeringer og lån. Med det nye forslag til den fælles landbrugspolitik efter 2027⁴ kan denne støtte, hvis forslaget vedtages, blive endnu mere målrettet og ambitiøs. Målrettede foranstaltninger i form af en startpakke til unge landbrugere, bedre målretning af midler gennem gradvis nedsættelse af betalinger, der kommer unge landbrugere gode, og investeringsstøtte vil bidrage til at skabe den nødvendige fremdrift og gøre erhvervet mere attraktivt for den yngre generation. Den fælles landbrugspolitik efter 2027 vil også drage nytte af større synergier mellem de forskellige EU-politikområder, der er fastsat i planerne for nationalt og regionalt partnerskab⁵, i henhold til hvilke medlemsstaterne vil have fleksibilitet til at udarbejde en omfattende pakke af tiltag for unge landbrugere på forskellige politikområder.

I denne strategi for et generationsskifte i landbruget, der er en politisk prioritet for Kommissionen⁶, prioriteres politiktiltag og støtte til unge og nye landbrugere, navnlig dem, der er under 40 år. Den tager fat på de vigtigste hindringer, der er konstateret gennem omfattende høringer af interessenter⁷, med særligt fokus på unge landbrugere og unge i landdistrikterne, men også på data fra forskellige kilder⁸. Strategien støtter også ældre

¹ Eurostat, [Farmers and the Agricultural Labour Force](#), 2020.

² [En vision for landbrug og fødevarer – Sammen skaber vi en attraktiv landbrugs- og fødevarersektor i EU for de kommende generationer.](#)

³ Artikel 4, stk. 6, i forordning (EU) 2021/2115 om regler for støtte til strategiske planer under den fælles landbrugspolitik.

⁴ COM/2025/560 final.

⁵ COM/2025/565 final.

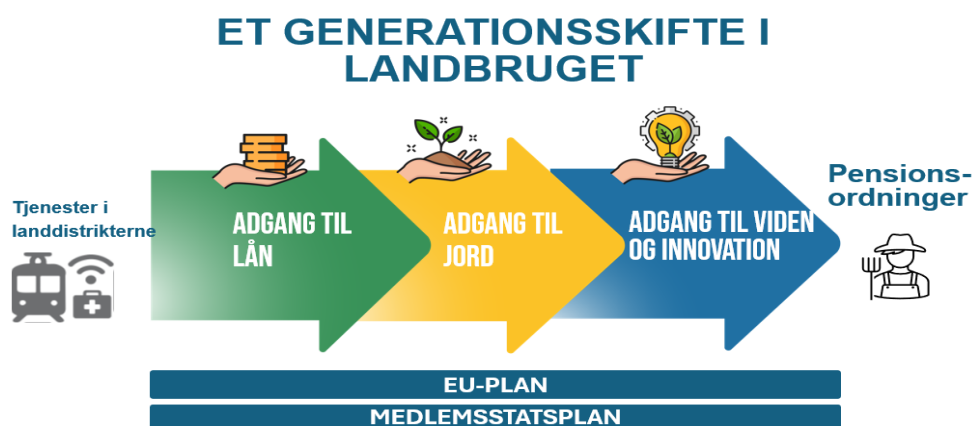
⁶ [Opgavebeskrivelse til kommissær Christophe Hansen.](#)

⁷ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om *Høring af interessenter – Sammenfattende rapport*, der ledsager denne strategi.

⁸ Young farmers in EU agriculture – Analytical Brief No. 10, GD for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter.

landbrugere med langsomt at overdrage deres bedrift til den næste generation af landbrugere og tilskynder medlemsstaterne til at indføre retfærdige og pålidelige pensionsordninger som led i en mere generel indsats for at fremme en inklusiv og modstandsdygtig udvikling af landdistrikterne. Den er i tråd med de holdninger, der er kommet til udtryk i Europa-Parlamentet⁹ og Rådet¹⁰, og resultaterne af den strategiske dialog¹¹.

De landdistrikter, der ligger langs EU's østlige grænse, og som er berørt af Ruslands angrebskrig mod Ukraine, står over for et specifikt socioøkonomisk og sikkerhedsmæssigt pres, der kræver fortsat støtte som led i denne mere overordnede indsats. For at sikre et bæredygtigt, produktivt og modstandsdygtigt landbrug er vi nu nødt til at handle beslutsomt. Hvis vi ikke gør noget nu, vil aldringstendensen blive endnu mere udtalt og gøre et generationsskifte endnu vanskeligere. Derfor er der nu behov for øjeblikkelig handling på EU-plan, nationalt plan og regionalt plan med en tilgang på tværs af ministerier og myndigheder.

Selv om offentlig støtte fortsat er afgørende, vil et reelt skift kun ske, hvis der indføres de **reformer, først og fremmest på nationalt og regionalt plan**, der skal til for at håndtere de største hindringer for et generationsskifte. Dette omfatter **behovet for at sikre bedre adgang til finansiering og jord, styrke færdigheder og viden overførsel og gøre livet i landdistrikterne mere attraktivt** ved at sikre bedre offentlige tjenester og passende infrastrukturer, der er inklusive og tilgængelige, og som imødekommer behovene hos personer med handicap og grupper i risiko for forskelsbehandling. I den forbindelse kan fremme af kulturelle initiativer bidrage til at styrke de sociale bånd og gøre livet i landdistrikterne mere attraktivt. **"Retten til at blive"** gælder også for etableringen af unge landbrugere, der ønsker at blive boende i deres område og drive landbrug der.

Dertil kommer, at det er **innovation, der kommer til at forme landbrugets konkurrenceevne og omstilling**. Den næste generation af landbrugere har et stort potentiale til at være drivkraften i denne omstilling. **Unge landbrugere er initiativtagende og tilpasningsdygtige, og de er ofte på forkant med at anvende nye teknologier, bæredygtig praksis og diversificerede forretningsmodeller**. Inddragelsen af dem er afgørende for at gøre landbrugssektoren fremtidsorienteret og modstandsdygtig.

⁹ Europa-Parlamentets beslutning af 19. oktober 2023 om generationsskifte på fremtidens landbrugsbedrifter i EU ([2022/2182\(INI\)](#)).

¹⁰ Rådets konklusioner om en langsigtet vision for EU's landdistrikter (LTVRA) [15631/23](#).

¹¹ [Strategisk dialog om fremtidens landbrug i EU. En fælles udsigt til landbrug og fødevarer i Europa](#), 2024.

Disse muligheder kan blive endnu større i fremtiden med den foreslåede betydelige øgning af det samlede budget til forskning og innovation under den foreslåede Europæiske Fond for Konkurrenceevne¹² og det foreslåede nye rammeprogram for forskning og innovation¹³. For perioden 2028-2034 vil den planlægningstilgang, der foreslås inden for rammerne af planerne for nationalt og regionalt partnerskab (NRP-planer), hvis den vedtages, gøre det muligt for medlemsstaterne at opnå synergier på tværs af politikområder for bedre at kunne tage fat på at løse udfordringer og træffe meningsfulde politiske beslutninger til fordel for unge landbrugere og indbyggerne i landdistrikterne.

2. KORTLÆGNING AF HINDRINGERNE FOR ET GENERATIONSSKIFTE

Mellem 2004 og 2024 steg andelen af Den Europæiske Unions befolkning, der er over 65 år, fra 16 % til 22 %, mens andelen af personer i alderen 0-19 år faldt fra 22 % til 20 %¹⁴. Denne udvikling berører mange sektorer, men virkningen er særlig mærkbar i landdistrikterne og i særdeleshed i landbruget.

Aldringen i landbruget stiger hurtigere end i andre sektorer. Langt flere bedrifter drives af landbrugere, der er over pensionsalderen (33,2 %), end af unge landbrugere (12 %)¹⁵, selv om det varierer fra medlemsstat til medlemsstat. Denne skævhed, der også ses inden for fiskeri- og akvakultursektoren, truer fødevarerikringen på lang sigt, EU's strategiske autonomi inden for fødevarerproduktion og fremtiden for Europas landbrugslandskaber.

Unge afskrækkes fra at gå ind i landbruget på grund af en række indbyrdes forbundne hindringer såsom adgang til landbrugsjord, økonomisk overkommelige lån og grundlæggende færdigheder/faglig viden. Et generationsskifte kræver langsigtede investeringer og ledsages ofte af komplekse juridiske, økonomiske og følelsesmæssige spørgsmål, navnlig i familielandbrug. I kombination med det moderne landbrugs kapitalintensive karakter afholder disse udfordringer mange potentielle nye landbrugere fra gå ind i erhvervet.

Landbrugerne forvalter ca. 40 % af EU's samlede areal¹⁶, hvilket sætter sektoren i centrum for fødevarerikring, dynamiske landdistrikter og centrale miljøtjenester såsom klima- og vandresiliens og bevarelse af biodiversitet. Ved aktivt at forvalte jorden mindsker landbrugerne også risikoen for ekstreme klimahændelser og styrker landdistrikternes modstandsdygtighed. Dette gælder navnlig i regionerne i EU's yderste periferi, som er stærkt afhængige af landbruget og mere sårbare over for klimahændelser og naturkatastrofer.

Sikringen af et generationsskifte på navnlig familiebedrifter er afgørende for at kunne opretholde fødevarerikringen, overføre viden og bringe produktivitet i overensstemmelse med bæredygtighed. Ud over fødevarerproduktion og bæredygtig arealforvaltning bidrager mange

¹² Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne, herunder særprogrammet for forsvarsforsknings- og innovationsaktiviteter, om ophævelse af forordning (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697, (EU) 2021/783 og om ændring af forordning (EU) 2021/696, (EU) 2023/588 og (EU) [EDIP] (COM(2025) 555 final), politikområdet "Sundhed, bioteknologi, landbrug og bioøkonomi".

¹³ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Horisont Europa, rammeprogrammet for forskning og innovation, for perioden 2028-2034, om reglerne for deltagelse og formidling og om ophævelse af forordning (EU) 2021/695 (COM/2025/543), søjle II, tematisk område "Sundhed, bioteknologi, landbrug og bioøkonomi".

¹⁴ Eurostat, [Europas demografi, 2025-udgaven](#).

¹⁵ Eurostat, [Landbrugsstatistikker – familiebrug i EU, 2020](#).

¹⁶ Eurostat, [Landbrug og landbrugsjord i Den Europæiske Union, 2020](#).

landbrugere til at tilvejebringe vedvarende energi gennem bioenergi, solenergi og vindkraft, hvorved både klimamål og energisikkerhed støttes, samtidig med at kommende reformer kan være med til optimere nettilslutningerne, øge landbrugsindkomsten og levere lokalt produceret energi til lokalsamfundene.

Et generationsskifte er afgørende for at sikre, at landbruget fortsat er levedygtigt, konkurrencedygtigt og innovativt og sikrer forsyningen af sikre, bæredygtige og økonomisk overkommelige fødevarer til over 450 millioner forbrugere i EU. Fødevarers prisoverkommelighed er og bliver et centralt anliggende, da høje priser belaster husholdningsbudgetterne, navnlig for lavindkomstgrupper.

For at gøre landbruget til et økonomisk attraktivt og tilfredsstillende karrierevalg for unge mennesker er der behov for foranstaltninger, der rækker ud over landbrugssektoren. Antallet af unge i landdistrikterne er faldende. Mellem 2013 og 2019 faldt antallet af unge mennesker i alderen 15-24 år, der bor i landdistrikter i EU-28¹⁷, fra 3,6 millioner til 1,9 millioner, og antallet af unge i alderen 25-29 år faldt fra 6,9 millioner til 5,9 millioner¹⁸.

Landbrugernes fremtid beror på, at landdistrikterne i overensstemmelse med den langsigtede vision for EU's landdistrikter¹⁹ bliver **stærke, forbundne og fremgangsrige**. Dynamiske lokalsamfund, infrastruktur af høj kvalitet, tilgængelige tjenester, attraktiv uddannelse af høj kvalitet samt beskæftigelsesmuligheder uden for bedriften og tætte sociale relationer er afgørende for at fastholde unge og muliggøre "retten til at blive" og samtidig tiltrække nye landbrugere. Landdistrikterne er af central betydning for vores europæiske levevis, og vi er nødt til at sørge for, at de forbliver attraktive områder at leve i.

"Fremtidens landbrugere" kommer til at indgå i mere diversificerede netværk, der omfatter nytilkomne inden for landbruget, forskellige landbrugs- og forretningsmodeller, herunder modeller, der knytter sig til den sociale økonomi, og innovative partnerskaber, der afspejler fødevarerens stigende mangfoldighed²⁰. Nye former for samarbejde såsom partnerskaber, udveksling mellem generationerne, synergier med andre sektorer og fælles udnyttelse af jorden spiller en rolle, da de mindsker hindringerne for at træde ind i erhvervet og styrker forbindelserne i lokalsamfundet. Disse modeller bidrager til at skabe mere inklusive og modstandsdygtige landbrugssystemer, der til gengæld forbedrer landdistrikternes sociale og økonomiske levedygtighed. De støttes af kooperativer og producentorganisationer, skaber praktiske muligheder for nytilkomne og styrker samtidig den sociale struktur i landdistrikterne.

I sidste ende beror landbrugets og landdistrikternes fremtid på, at de rette forudsætninger skabes for, at unge mennesker kan bygge deres liv og karriere der, så landbruget fortsat kan bidrage til et modstandsdygtigt og bæredygtigt EU.

¹⁷ EU-28 omfatter Det Forenede Kongerige inden dets udtræden af EU den 31. januar 2020.

¹⁸ [Unge i landbruget og landdistrikterne – Europa-Kommissionen](#).

¹⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2025/1914 om ændring af forordning (EU) 2021/1058 og (EU) 2021/1056 for så vidt angår særlige foranstaltninger til at adressere strategiske udfordringer i forbindelse med midtvejsgennemgangen, der blev vedtaget den 18. september 2025, (EUT L 19.9.2025)

²⁰ [JRC-Publikationsdatabasen – Farmers of the future](#).

3. FRIGØRELSE AF NYE MULIGHEDER FOR EUROPAS NÆSTE GENERATION AF LANDBRUGERE

Landbruget i EU rummer mange og nye muligheder for at tiltrække, støtte og fastholde unge og nye landbrugere og landbrugsmedhjælpere. Forskellige landbrugsmodeller er fortsat relevante, idet de hver især på forskellige måder bidrager til produktivitet, modstandsdygtighed over for klimaændringer, miljømæssig bæredygtighed, bevarelse af traditioner i landdistrikterne og lokale traditioner som en integreret del af Unionens kulturarv og fødevarerens bæredygtighed og tiltrækning af nye profiler for unge landbrugere. Ved at favne denne diversitet skabes der en inklusiv sektor, der tager højde for skiftende omstændigheder, behovet for diversificering af landbruget for at sikre fødevarerens sikring, navnlig i afsidesliggende områder, forbrugernes efterspørgsel og bedrifternes visioner. Uanset om det er gennem innovation eller traditionelle færdigheder spiller unge landbrugere en afgørende rolle i udformningen af landbrugets fremtid.

Diversificering af landbrugsaktiviteter og -produkter udvider indtægtskilderne og gør sektoren mere robust. Landboturisme, forarbejdning på bedriften, integrerede landbrugsakvakultursystemer, bioøkonomiske løsninger såsom produktion af vedvarende materialer og bioenergi, eller af algebaseret foder, eller kulstofbinding er nogle af de aktiviteter, der har et betydeligt potentiale til at bidrage til bæredygtige livsgrundlag i landdistrikterne. For eksempel bliver affald inden for bioøkonomien og cirkulære løsninger omdannet til ressourcer og energi, og de to områder bidrager dermed til Unionens strategiske autonomi og klima- og miljømål. I den sammenhæng opstår der nye arbejdspladser med flere muligheder. For mange unge landbrugere, der ofte driver deltidslandbrug eller driver landbrug sideløbende med andet arbejde, kan sådanne muligheder være afgørende for at kunne opbygge fleksible og stabile erhvervsmæssige karrierer i landbrugssektoren som helhed.

Men et generationsskifte drives ikke alene af den fælles landbrugspolitik. **Bredere investeringer i infrastruktur og tjenester i landdistrikterne er afgørende for at tiltrække unge og nye mennesker,** hvilket omfatter investeringer i tilgængelig og inkluderende sundheds- og langtidspleje af høj kvalitet, uddannelse, boliger, vand, infrastruktur, børnepasning, transport, digital kommunikation og fritidstjenester i overensstemmelse med den europæiske søjle for sociale rettigheder.

Samhørighedspolitikken supplerer de interventioner, der tilvejebringes under den fælles landbrugspolitik, og yder betydelig støtte i landdistrikterne. Den støtter økonomiske, sociale og territoriale mål gennem målrettede investeringer, herunder i bredbånd i landdistrikterne, ren energi, sundhed, uddannelsesfærdigheder, beskæftigelse, social inklusion og lokal infrastruktur. Disse investeringer skaber merværdi og trivsel i landdistrikterne. Midtvejsevalueringen af programmerne under samhørighedspolitikken²¹ giver også incitamenter og fleksibilitet til at støtte prioriterede mål såsom vandresiliens, boliger, energiomstilling og konkurrenceevne og innovation, der alle er relevante aspekter for landdistrikterne.

Efterhånden som landbruget ændrer sig gennem konsolidering, integration af værdikæden, indførelse af teknologi og klimatilpasning, er der behov for værktøjer til at hjælpe landbrugere

²¹ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2021/1058 og (EU) 2021/1056 for så vidt angår særlige foranstaltninger til at adressere strategiske udfordringer i forbindelse med midtvejsgennemgangen.

og politiske beslutningstagere med at foregribe og reagere med fremadrettede koordinerede foranstaltninger, der er i overensstemmelse med de gældende statsstøtterelevanter.

4. DEN NYE FÆLLES LANDBRUGSPOLITIK OG NRP-PLANERNE: SKABELSE AF POSITIVE FORANDRINGER

Den fælles landbrugspolitik spiller en central rolle med hensyn til at skabe muligheder for en bæredygtig virksomhedsudvikling, da den forbedrer adgangen til finansiering, viden og innovation, samtidig med at medlemsstaterne træffer foranstaltninger til at fjerne væsentlige hindringer såsom som adgangen til jord for nytilkomne²².

Forslaget til den fælles landbrugspolitik for den flerårige finansielle ramme efter 2027 er et vigtigt skridt i retning af et mere moderne, inklusivt og fremtidsorienteret europæisk landbrug, hvor generationsskiftet sættes i centrum.

Hvis forslaget vedtages, kan det gøre det lettere for nye landbrugere at træde ind i erhvervet, med øget støtte til forskning og innovation, der er afgørende for et generationsskifte, fremmer modernisering og produktivitet, skaber økonomiske muligheder og forbedrer levevilkårene i landdistrikterne og samtidig støtter diversitet og inklusion. Med forslaget til den næste finansielle ramme foreslår Kommissionen også en mere integreret tilgang til støtte til landdistrikterne i og uden for rammerne af den fælles landbrugspolitik. Investeringer kræver en koordineret indsats mellem offentlige styrelser og direktorater og forvaltningsniveauer, der understøttes af de nødvendige reformer. Forslaget til den fælles landbrugspolitik er centralt for Kommissionens forslag til de nye NRP-planer, der suppleres med EU-foranstaltninger og nationale og regionale initiativer.

NRP-planerne skal omfatte foranstaltninger til at håndtere et generationsskifte, herunder udarbejdelse af en national strategi, der klarlægger demografiske udviklingstendenser, håndterer hindringer for adgang og udformer målrettede støtteforanstaltninger. For at være effektive skal disse strategier være omfattende og afspejle den komplekse virkelighed, som landbrugerne i hver medlemsstat står over for, samtidig med at der sikres sammenhæng med bredere nationale og regionale bestræbelser på at puste nyt liv i landdistrikterne og bidrage til EU's fælles indsats for et generationsskifte. Medlemsstaterne vil skulle fastsætte konkrete mål for et generationsskifte, regelmæssigt rapportere om fremskridt og foretage tilpasninger i tilfælde af utilstrækkelige resultater samt forklare, hvordan ressourcerne i planen skal målrettes støtte til et generationsskifte. Kommissionen vil til gengæld anvende benchmarks og specifikke henstillinger om den fælles landbrugspolitik, der vil være retningsgivende for de nationale politikker, og sikre ansvarlighed og tilpasning til EU-dækkende mål. **Et centralt element i denne nye strategi er en omfattende "startpakke" til unge landbrugere,** herunder støtte til etablering, investeringsstøtte og adgang til finansielle instrumenter samt gunstige skattemæssige foranstaltninger. Supplerende foranstaltninger støtter nystartede virksomheder, innovationspartnerskaber, overdragelse, uddannelses- og vikarordninger for at hjælpe unge landbrugere med at opnå en bedre balance mellem arbejdsliv og privatliv. For at forbedre tilgængeligheden og effektiviteten foreslås det, at al støtte gøres tilgængelig via et enkelt kontaktpunkt i hver medlemsstat.

²² EUROPA-KOMMISSIONEN – Generaldirektoratet for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter – Kontor A.3 (2025): "Assessment of generational renewal strategies across EU Member States – Report" (Vurdering af strategier for generationsskifte i medlemsstaterne).

For at lykkes bør medlemsstaterne fordoble deres indsats, hvad angår generationsskifte, navnlig de medlemsstater, der halter bagefter. Kommissionen vil inden for rammerne af den fremtidige styringsmekanisme anbefale, at medlemsstaterne investerer mindst 6 % af deres øremærkede landbrugsbeløb²³ til dette formål. Hvis det er nødvendigt, kan dette beløb forhøjes for at sikre et passende finansieringsniveau inden for rammerne af NRP-planen for gennemførelsen af den nationale strategi.

Gennem denne kombination af nationale forpligtelser, målbare mål og retningslinjer fra Kommissionen vil den foreslåede nye fælles landbrugspolitik få en større rolle som drivkraft for fornyelse, hvilket gør det muligt for unge landbrugere at opbygge en attraktiv karriere og sikrer langsigtet bæredygtighed i Europas landbrug.

Flagskibsinitiativer²⁴

- *Omfattende, obligatoriske **strategier for et generationsskifte i landbruget i hver medlemsstat** med klarere krav om at klarlægge demografiske tendenser, hindringer for indtræden i erhvervet og målrettede støtteforanstaltninger.*
- *Medlemsstaterne fordobler indsatsen for et generationsskifte. Med henblik på den fremtidige programplanlægning af NRP-planerne vil Kommissionen inden for rammerne af den fremtidige styringsmekanisme anbefale, at medlemsstaterne **investerer mindst 6 % af deres øremærkede landbrugsudgifter** til dette formål, som de kan supplere med yderligere midler fra NRP-planerne for at sikre tilstrækkelig finansiering til gennemførelsen af den nationale strategi.*
- ***"Startpakken til unge landbrugere"**, der skal gøre det lettere for unge landbrugere at komme ind i erhvervet og etablere sig ved hjælp af en omfattende pakke af interventioner.*

5. GENNEMFØRELSE AF STRATEGIEN: DE NÆSTE SKRIDT PÅ VEJEN MOD ET GENERATIONSSKIFTE

At sætte landbrugere i centrum for politikudviklingen er en forudsætning for at gøre et generationsskifte til en varig realitet i det europæiske landbrug. For at sikre, at unge landbrugere ikke blot støttes, men også aktivt inddrages, har Kommissionen indført et struktureret **engagement blandt unge** for at sikre, at deres stemme bliver hørt i løbet af hele politikudformningen og -gennemførelsen. Som led i denne tilgang har Kommissionen i denne periode været vært for to ungdomspolitiske dialoger²⁵, der drøftede et generationsskifte og gav de unge mulighed for at forme landbrugspolitikken.

På nationalt plan opfordres medlemsstaterne til at inddrage repræsentanter for unge landbrugere i overvågningsudvalg²⁶ **for at sikre, at deres perspektiver danner grundlag for politiske beslutninger** inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik. Dette skaber et institutionelt rum for deres inddragelse i beslutningsprocessen, hvilket forbedrer gennemførelsen og styrker ansvarligheden, når det gælder om at opfylde forpligtelserne i forbindelse med et generationsskifte.

²³ 6 % af beløbene i bilag XVIII til [NRP-forordningen – COM(2025) 565 final].

²⁴ Flere af de fremlagte tiltag og initiativer bygger på de forslag, der er fremsat for den flerårige finansielle ramme efter 2027. Da disse forslag er omfattet af den fælles beslutningsprocedure, vil deres endelige indhold afhænge af resultatet af lovgivningsprocessen.

²⁵ https://agriculture.ec.europa.eu/overview-vision-agriculture-food/young-people-agriculture-and-rural-areas_en.

²⁶ Jf. artikel 124 i forordning (EU) 2021/2115.

Ved at inddrage de unge direkte i udformningen af landbrugspolitikken danner denne strategi grundlaget for større ansvarlighed, mere fleksibel støtte og en dynamisk, fremtidsorienteret landbrugssektor. Den afspejler EU's tilsagn om at sikre, at de, der er parat til at føre det europæiske landbrug ind i fremtiden, har både redskaberne og indflydelsen til at gøre det.

For at bygge videre på denne fremdrift vil de ungdomspolitiske dialoger fortsætte hvert år i hele denne mandatperiode og dermed muliggøre regelmæssig udveksling af synspunkter, udveksling af erfaringer og oplyst drøftelse om centrale politikspørgsmål, så det sikres, at alle unge bliver hørt på lige vilkår.

CENTRALE MÅL OG STRATEGISKE PRIORITETER

Hovedformålet med denne strategi er at sikre landbrugssektorens langsigtede modstandsdygtighed ved at støtte landbrugsindkomsten. Dette er afgørende for ikke blot landdistrikternes levedygtighed, men også for Europas fødevarer sikring. Derfor skal landbrugerne have hjælp til at opbygge økonomisk levedygtige, bæredygtige og fremtidssikrede bedrifter. For at opnå dette er innovation og iværksætterier to grundlæggende tværgående katalysatorer.

At ruste unge og nye landbrugere til at drage nytte af nye muligheder **og at støtte diversificeringen af landbrugsindkomsterne er afgørende**. Formålet er at forbedre landbrugernes modstandsdygtighed og mindske deres afhængighed af statsstøtte på lang sigt. Den bygger bl.a. på bioøkonomiens potentiale, vedvarende energi, natur- og CO₂-kreditter og korte forsyningskæder.

I strategien anerkendes det, at landbruget skal tilvejebringe en stabil og **rimelig indkomst gennem rimelige priser**²⁷ for at støtte et levedygtigt og attraktivt eksistensgrundlag. Deltagerne i den ungdomspolitiske dialog²⁸ pegede på en rimelig indkomst som den mest presserende udfordring. For mange unge europæere er de begrænsede økonomiske udsigter fortsat en hindring for at træde ind i landbruget. Kommissionen anerkender disse bekymringer og er allerede ved at adressere dem gennem mere generelle initiativer, herunder reformer og nye værktøjer, der har til formål at forbedre rimelige vilkår og gennemsigtheden i landbrugs- og fødevarerforsyningskæden²⁹. Det er vigtigt at fremhæve producentorganisationernes centrale rolle, som kan styrke landbrugernes forhandlingsposition, forbedre markedsadgangen og bidrage til mere fair indkomster.

Der er bred enighed om³⁰, at der er behov for øjeblikkelig handling på fem områder: adgang til finansiering, uddannelse, erhvervsuddannelse og færdigheder, adgang til jord, rimelig levestandard i landdistrikterne og bistand i forbindelse med overdragelse og pensionering.

²⁷ Der findes ingen officiel definition af en "rimelig pris", men en rimelig fortolkning er, at der er tale om en pris, der dækker de fulde omkostninger ved bæredygtig produktion, sikrer producenterne en anstændig indkomst og fortsat er økonomisk overkommelig for forbrugerne.

²⁸ [Ungdomspolitisk dialog inden for landbruget](#).

²⁹ Foreslåede ændringer af forordningen om den fælles markedsordning med henblik på at styrke landbrugernes position i kontraktforhandlinger, fremme samarbejde og forbedre pristransmissionen. Sideløbende hermed har nye regler om grænseoverskridende håndhævelse inden for rammerne af direktivet om urimelig handelspraksis til formål at beskytte landbrugerne bedre. Disse bestræbelser suppleres af EU-Observationscentret for Landbrugsfødevarekæden, som tilvejebringer data om prisdannelse til støtte for mere retfærdige politiske beslutninger.

³⁰ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene *Stakeholder consultation – Synopsis report*, der ledsager denne strategi.

Disse udfordringer behandles i fem strategiske blokke med hver deres centrale flagskibsinitiativer og understøttende tiltag:

A. Adgang til lån og finansiering

Adgang til finansiering er fortsat en stor udfordring for alle landbrugere, navnlig unge og nye landbrugere, eftersom etablering eller overtagelse af en bedrift kræver store forudgående investeringer med forsinkede og ofte uregelmæssige eller usikre afkast. Mange begynder deres indtræden i erhvervet tynget af gæld, hvilket gør det vanskeligt at finansiere nye aktiviteter, indføre bæredygtig praksis eller modernisere maskiner og udstyr. I 2023 var forholdet mellem passiver og aktiver for unge landbrugere på over 20 %, sammenholdt med 8 % for landbrugere over 65 år³¹, hvilket understreger det tungere økonomiske pres, som den yngre generation står over for.

I 2022 stod de unge landbrugere i EU-27 over for et finansieringsgab på 14,1 mia. EUR, hvilket svarer til 22 % af sektorens samlede finansieringsunderskud og er en stigning på 11 % siden 2017³². En ny undersøgelse³³ på Den Europæiske Investeringsbanks (EIB) fi-compass-platform viser ingen forbedring i nøglesektorer: ved korn, oliefrø og proteinafgrøder er der et finansieringsgab på 4,9 mia. EUR, ved grøntsager et finansieringsgab på 3,2 mia. EUR og ved malkekøer et finansieringsgab på 0,4 mia. EUR. Dette voksende finansieringsgab understreger den centrale rolle, som de unge landbrugere spiller med hensyn til at opfylde sektorens investeringsbehov og det presserende behov for at afhjælpe deres finansielle begrænsninger.

Et af de mest presserende spørgsmål er den begrænsede adgang til skræddersyede finansielle produkter. Unge landbrugere har ofte **vanskeligt ved at opnå langfristede lån**, navnlig lån med en løbetid på mere end 12 år, på grund af manglende sikkerhedsstillelse eller kredithistorik. For at fjerne disse hindringer skal finansielle instrumenter såsom lån og garantier udformes specifikt til dem. Disse instrumenter kan støtte en bred vifte af investeringer, lige fra virksomhedsudvikling og klimatilpasning til digitalisering og gradvis erhvervelse af bedrifter gennem opkøb af ejerandele. De bør også tilpasses de særlige forhold, der gør sig gældende for alternative forretningsmodeller såsom kooperativer og sociale virksomheder. Offentlig-private partnerskaber og et tættere samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank-Gruppe (EIBG) og andre finansielle institutioner kan yderligere lette adgangen til finansiering, og modgarantier kan give uudnyttet potentiale for medlemsstater, der søger at støtte et generationsskifte. Kommissionen vil sammen med EIBG undersøge forskellige former for støtte til unge og nye landbrugere, herunder garantiordninger og rentegodtgørelser.

Finansiering er afgørende, navnlig i forbindelse med erhvervelse af jord. Unge landbrugere skal kunne anvende EU-medfinansierede instrumenter til at købe landbrugsjord uden unødigt restriktive betingelser. Dette vil gøre det muligt for dem at konsolidere deres aktiviteter og investere i langsigtede forbedringer såsom jordbundssundhed, agroøkologiske metoder eller kulstofbinding. Adgangen til jord er fortsat en stor hindring, og at lette køb af jord er afgørende for at sikre den langsigtede bæredygtighed.

³¹ Data fra Informationsnettet for Landøkonomisk Bogføring (INLB).

³² Fi-compass, *Financing Gap in Agriculture & Agri-Food*, RTW, 2023

³³ Der er tale om foreløbige resultater fra en undersøgelse foretaget af fi-compass i 2025, der omfatter de tre delsektorer, og som i nær fremtid vil blive offentliggjort på fi-compass-webstedet.

Sideløbende hermed **er investeringer i innovation og moderne teknologi** af afgørende betydning for at forbedre produktiviteten, øge modstandsdygtigheden og støtte den grønne omstilling. Finansieringen skal gå videre end konventionelle værktøjer, så de unge landbrugere sættes i stand til at anvende nye teknikker, digitale værktøjer og bæredygtige løsninger, der sætter dem i stand til at imødegå udfordringerne i forbindelse med klimaændringerne og den skiftende efterspørgsel på markedet. Dette er især vigtigt for økologisk landbrug, hvor lavere udbytte kan øge den finansielle risiko. I den forbindelse er effektive risikostyringsværktøjer afgørende, og selv om de nye overgangsbetalinger på 200 000 EUR under den fremtidige fælles landbrugspolitik, hvis den vedtages, vil være et godt eksempel på støtte til økologisk drift og omstillingen, vil der være behov for flere ressourcer til at håndtere omfanget af de store udfordringer.

Desuden gør lovgivningsmæssige ændringer det vanskeligere for landbrugerne trygt at foretage langsigtede investeringer. De optager lån på grundlag af de nuværende regler for derefter at erfare, at reglerne ændrer sig, før deres investeringer er tjent hjem, hvilket er undergravende for retssikkerheden og forudsigeligheden. En mere forudsigelig landbrugsfødevarersektor for 2040 er derfor et centralt mål i Kommissionens vision for landbrug og fødevarer. Kommissionen forpligter sig til at fastsætte tilstrækkelige overgangsperioder, når den overvejer lovgivningsmæssige ændringer, der påvirker bedrifter.

På denne baggrund spiller den fælles landbrugspolitik og den nationale finansiering en afgørende rolle. Etableringsstøtte og målrettet investeringsstøtte er afgørende for at hjælpe unge landbrugere med at etablere sig, opbygge modstandsdygtighed og håndtere såvel markeds- som klimarisici. Faste overgangsbeløb som dem, der er fastsat i den fremtidige fælles landbrugspolitik, kan også spille en værdifuld rolle med hensyn til at støtte landbrugerne i de kritiske tidlige faser af tilpasningen til disse udfordringer.

Den foreslåede Europæiske Fond for Konkurrenceevne kan sammen med Horisont Europas søjle II give landbrugerne, herunder unge landbrugere og nye landbrugere, finansieringsmuligheder for at opskalere deres virksomhed og fjerne strukturelle hindringer. I tråd med EU's strategi for opstarts- og vækstvirksomheder³⁴ mobiliserer disse instrumenter kapital, lukker finansieringsgab for vækst og fremmer opstart af landbrugsfødevareraktiviteter i landdistrikterne. En ung landbruger, der etablerer en opstartsvirksomhed i landdistrikterne, kan ved hjælp af adgangen til disse værktøjer, herunder Det Europæiske Innovationsråd, hvis det er relevant, udvide yderligere.

Skræddersyede finansieringsinstrumenter og integrerede støttemekanismer, der er rettet mod at kombinere offentlig og privat finansiering, vil være afgørende for at frigøre den næste generations potentiale og fremme en bæredygtig omstilling af landbruget i EU.

³⁴ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, EU's strategi for opstarts- og vækstvirksomheder – Gør Europa til valget for opstart og opskalering, COM(2025) 270 final.

Flagskibsinitiativer

- **I forslaget om den fremtidige fælles landbrugspolitik tredobles det maksimale niveau for støtte under den fælles landbrugspolitik (bruttosubventionsækvivalent) til unge landbrugeres etablering, hvis støtten ydes gennem finansielle instrumenter (fra 100 000 EUR til 300 000 EUR), hvorved lånebeløbet pr. projekt kan blive meget højere og/eller rentebetalingerne kan blive betydeligt lavere.**
- **Forslaget indeholder også bestemmelser om en højere investeringsstøttesats på op til 85 % og muligheden for, at medlemsstaterne kan fastsætte minimumsudgiftsniveauer eller højere EU-medfinansieringssatser for unge landbrugere.**

Foranstaltninger, der foreslås under den nuværende fælles landbrugspolitik og i forslaget til den fælles landbrugspolitik 2028-2034		
Støtte til finansiell udformning og bevidstgørelse	Ydelse af teknisk bistand til udformning og gennemførelse af finansielle instrumenter, der er skræddersyet til unge landbrugere. Dette omfatter vejledning og støtte gennem platforme såsom fi-compass og forbedrede og tilgængelige kommunikations- og formidlingsbestræbelser inden for netværket vedrørende den fælles landbrugspolitik for at øge kendskabet til finansieringsmuligheder.	Andet kvartal 2026 og den nuværende fælles landbrugspolitik
Adgang til finansiering og forbedret risikostyring i medlemsstaternes strategier og ved hjælp af startpakken	• Foranstaltninger vedrørende unge landbrugeres adgang til finansiering inden for rammerne af deres strategier for et generationsskifte og til at overveje at anvende yderligere foranstaltninger såsom højere tilskudssatser eller bonuspoint i projektudvælgelsen for underrepræsenterede grupper med særligt fokus på unge kvindelige landbrugere. • Stille lånegarantifonde til rådighed for unge landbrugere, herunder instrumenter med reducerede rentesatser, lavere sikkerhedsstillelse, henstandsperioder og længere tilbagebetalingsperioder, under medlemsstaternes nationale rammebeløb og via værktøjerne i startpakken, herunder til økologisk landbrug.	Den nye fælles landbrugspolitik – fra 2028
Forretningsplaner	• Rådgivningstjenester til støtte for unge landbrugere og nytilkomne i udarbejdelsen og ajourføringen af forretningsplaner og samtidig styrke forbindelserne mellem by og land.	Fra fjerde kvartal 2025
Foranstaltninger, der foreslås under andre EU-politikker		
Særlige lånerammer EIB-	Fremme og overvåge EIB's lånerammer for landbrug og bioøkonomi, herunder finansiering, der er øremærket til unge landbrugere. Sikre gennemsigtighed og rapportering om de særlige udgifter, der kommer denne gruppe til gode. Tilskynde EIB til på egen risiko at øge finansieringen ud over EU-garantierne. Undersøge forskellige former for støtte til unge og nye landbrugere, herunder garantiordninger og rentegodtgørelser.	2025-2027 og derefter/EU's nye bioøkonomiske strategi
Støtte under relevante instrumenter i samarbejde med EIB-Gruppen og andre	Lette adgangen til finansiering for unge landbrugere ved hjælp af relevante instrumenter, navnlig garanti- og egenkapitalprodukter, der er udviklet sammen med EIF, EIB eller andre gennemførelsespartnere, og	2025-2027 og derefter/EU's nye

gennemførelsespartnere instrumenter	som muliggør erhvervelse af bedrifter og opskalering af innovative teknologier.	bioøkonomiske strategi
Frivillige tiltag på medlemsstatsniveau		
Bedre adgang til lån gennem erhvervsfremmende banker	Samarbejde med nationale erhvervsfremmende banker om at udvikle ordninger, der giver landbrugerne bedre adgang til lån.	Fra fjerde kvartal 2025

B. Adgang til viden og færdigheder

For unge landbrugere er skræddersyet uddannelse og skræddersyede færdigheder med henblik på at etablere og opretholde levedygtige bedrifter vigtige katalysatorer for succes. Der opstår udfordringer længe før etableringen af bedrifterne, da der skal navigeres i komplekse retlige og finansielle rammer og udarbejdes forretningsplaner, som forener økonomisk levedygtighed og social og miljømæssig bæredygtighed. Med strukturerede støttesystemer, der omfatter uddannelse, rådgivning og mentorordninger før, under og efter etablering af en bedrift, nedsættes risikoen for ikke at lykkes. Udfordringerne i forbindelse med overførsel af færdigheder ved overtagelse eller tilpasning af roller inden for eksisterende familiebedrifter adskiller sig fra dem, der vedrører førstegenerationslandbrugere.

Ud over forretningsplanlægning og -udvikling skal landbrugsuddannelse og rådgivningstjenester for landbruget dække nye udfordringer og muligheder såsom klimaændringer, tab af biodiversitet, digitalisering, integration af vedvarende energi eller intelligente landbrugspraksisser, der er afhængige af de europæiske rumsystemer, såsom Copernicus og Galileo. Finansiell forståelse er lige så afgørende som fremhævet i EU-strategien for finansiell forståelse³⁵ og gør det muligt for unge landbrugere at forvalte investeringer, lån og risici effektivt og træffe informerede beslutninger, der skaber langsigtet levedygtighed. Det er afgørende for en bæredygtig omstilling af sektoren at udstyre unge og nye landbrugere med færdigheder og værktøjer, der sætter dem i stand til at indføre agroøkologiske praksisser, kombinere digitalisering med (begrænset) arbejdskraft og være med til at skabe merværdi ved hjælp af f.eks. bioøkonomiske virksomheder. Muligheder for livslang læring, deltidsuddannelse, udvekslinger og digitale værktøjer er afgørende for at sikre tilgængeligheden af viden og færdigheder. Desuden er det afgørende for inklusivitet og udvidelse af mulighederne, at der gøres en målrettet indsats for at inddrage deltidslandbrugere, landbrugsarbejdere, kvinder og grupper i sårbare situationer.

Tilgængelige samarbejdsplatforme, der tilskynder til udveksling af viden, udstyr og tjenester, bidrager til at sænke omkostningerne, styrke lokalsamfundenes modstandsdygtighed og fremme innovation. Under den nuværende FFR støtter pagten for færdigheder – landbrugsfødevarepartnerskab³⁶ interessenter i opkvalificering og omskoling med henblik på den grønne og den digitale omstilling og tilbyder viden, finansieringsrådgivning og samarbejds muligheder. Erhvervsekspertisecentre inden for rammerne af Erasmus+-programmet tager også fat på udfordringer med hensyn til færdigheder i landbruget. Med henblik på den næste FFR er der behov for fortsat støtte og tilpasning ved hjælp af initiativer

³⁵ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale udvalg og Regionsudvalget om en EU-strategi for finansiell forståelse.

³⁶ [Pagten for færdigheder – landbrugsfødevareøkosystemet](#).

såsom det europæiske innovationspartnerskab for landbrugets produktivitet (EIP-AGRI) og tilpassede instrumenter under den fælles landbrugspolitik for at øge unge landbrugeres og nyttilkomnes evne til at indføre og udvikle løsninger i fællesskab.

Horisont Europa omfatter nu den særlige klynge 6 om landbrug og bioøkonomi, der skaber nye muligheder for at forbinde støtte fra den fælles landbrugspolitik og ECF med avanceret forskning og innovation, hvilket sikrer, at unge landbrugere kan drage direkte fordel af EU-finansierede løsninger. Lettere adgang til denne viden er sammen med initiativer såsom det europæiske innovationspartnerskab for landbrugets produktivitet (EIP-AGRI) og tilpassede instrumenter under den fælles landbrugspolitik nødvendig for at øge unge landbrugeres og nyttilkomnes evne til at indføre og udvikle løsninger i fællesskab.

Mange landbrugere er også skovbrugere, hvilket gør adgang til specialiseret skovbrugsuddannelse, herunder sikker arbejdspraksis, afgørende for korrekt skovforvaltning, landdistrikternes modstandsdygtighed og sikkerheden i grænseområderne.

Flagskibsinitiativer

- **Erasmus for unge iværksættere (EYE)** er et effektivt redskab til at fremme et generationsskifte i landbruget. Initiativet er udformet med henblik på iværksættere og giver nye og unge landbrugere mulighed for at opbygge afgørende erhvervskompetencer, tillid og netværk ved at samarbejde med erfarne iværksættere i over 40 lande. Kommissionen sigter mod at øge synligheden i landdistrikterne, så der skabes flere fordele for unge og nye landbrugere.
- **Platform for kvinder i landbruget:** Formålet med platformen er at tiltrække flere kvinder til landbruget, fremme lige muligheder, udveksle erfaringer og mentorordninger og anerkende kvinders centrale rolle i fremtidens landbrug og udvikling af landdistrikterne.
- **Pakken "fremtidens landbrugere" om bedste praksis til alle landbrugsskoler i EU**
Pakken vil give eleverne tydelige og praktiske eksempler på moderne landbrugsmetoder såsom diversificering, digitale værktøjer, bæredygtighed og samarbejde i nye forretningsmodeller. Disse eksempler viser, at moderne landbrug er innovativt og forbundet med økonomien som helhed. I undervisningen kan de hjælpe eleverne med at betragte landbruget som en dynamisk og fremtidsorienteret karrierevej.

Foranstaltninger foreslået inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik 2028-2034		
Styrke AKIS og rådgivningstjenester med henblik på samarbejde mellem generationerne	Integrere skræddersyet uddannelse for unge landbrugere i det landbrugsfaglige viden- og innovationsnetværk (AKIS) for at støtte et generationsskifte. Mentorordninger for unge landbrugere før og efter bedriftsetablering, der omfatter adgang til jord, forretningsplanlægning samt tekniske, juridiske og bæredygtighedsrelaterede spørgsmål med fokus på innovative løsninger.	Den nye fælles landbrugspolitik – fra 2028
Foranstaltninger, der foreslås under andre EU-politikker		
FoI målrettet mod de yngre generationers behov	Anvende midler fra Horisont Europa til at støtte et generationsskifte i sektoren ved at yde FoI, der er tilpasset de unge generationers behov, inddrage unge landbrugere i innovationsprocessen og fremme tilknyttede rådgivningstjenester.	Horisont Europas arbejdsprogram for 2027
Frivillige tiltag på medlemsstatsniveau		Frivilligt

Innovative landbrugsfærdigheder	Anvende intelligent specialisering, talentplatformen og partnerskabet om færdigheder på landbrugs- og fødevareområdet under pagten for færdigheder for at fremme innovation, omskoling og fastholdelse af talent i landdistrikterne. Regionerne bør prioritere landbruget og et generationsskifte i strategierne for intelligent specialisering. Talentplatformen kan tiltrække unge ved hjælp af skræddersyet uddannelse og mobilitet, mens landbrugsfødevareaktører bør engagere sig i pagten for i fællesskab at udvikle uddannelse og opkvalificere unge landbrugere og nytilkomne inden for innovative teknologier. Erhvervsekspertisecentrene inden for rammerne af Erasmus+-programmet støtter tværnationale netværk til håndtering af sektorspecifikke og tværgående udfordringer med hensyn til færdigheder.	Fra fjerde kvartal 2025
Fleksibel og moderniseret landbrugsuddannelse	Tilpasse læseplanerne og tilbyde fleksible og tilgængelige formater med nye eller eksisterende digitale værktøjer for at opfylde behovene i deltidslandbrug og håndtere nye udfordringer, herunder diversificerings- og indkomststrategier.	Fra fjerde kvartal 2025
Støtte sammenslutninger af unge landbrugere	Styre finansiering og programmer til at støtte sammenslutninger af unge landbrugere og sikre, at de bliver hørt.	Fra fjerde kvartal 2025
Støtte opdagelse og forbedring af landbrugets tiltrækningskraft for personer, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, ved hjælp af ALMA-initiativet	ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) er et EU-initiativ til fremme af social inklusion, der hjælper personer, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, med at blive reintegreret i samfundet ved at opbygge bløde færdigheder og yde skræddersyet støtte. Selv om det ikke er begrænset til én sektor, kan udvekslinger inden for landbruget give den mere tiltrækningskraft. Inddragelse af landbrugere i værtskabet for praktikophold i udlandet kan støtte udviklingen af færdigheder og tilskynde unge til at overveje job i landbruget. Indarbejdelse af denne tilgang i de nationale landbrugsfaglige viden- og innovationsnetværk kan styrke beskæftigelsen og et generationsskifte i landdistrikterne.	Fra fjerde kvartal 2025
Frivillige tiltag for interessenter		Frivilligt
Peerlæring for unge og nye landbrugere	Sammenslutninger af unge landbrugere, kooperativer og partnere bør tilbyde mentorordninger, uddannelse og peerlæring for at styrke unge og nye landbrugeres forretnings- og ledelsesevner.	Fra 2026

C. Adgang til jord

Overdragelse af jord er kernen i et generationsskifte. Udfordringen illustreres af ubalancen i jordbesiddelsen: mens de fleste ældre landbrugere ejer den jord, de er i besiddelse af, må de yngre generationer ofte forpagte jorden – 15 millioner hektar forpagtes, og 10 millioner hektar ejes. Forpagtning er en mere tilgængelig mulighed for mange nytilkomne, selv om kortsigtet leasing kan begrænse deres mulighed for at foretage langsigtet investering og planlægning.

Selv om der i nogle medlemsstater findes særlige administrative ordninger og bestemmelser, der skal lette overdragelsen af bedrifter, er tidlig overdragelse ofte en udfordring; administrative og finansielle negative incitamenter afholder landbrugere fra at overdrage deres bedrifter, før de går på pension. **Mere forenklede regler og målrettede incitamenter vil gøre tidligere overdragelse mere attraktiv.**

Overdragelse af en bedrift efter en landbrugers død bliver ofte hæmmet af komplekse retlige rammer og store skattemæssige byrder. Selv i situationer med skattelettelser eller forenklet overdragelse fører traditionel praksis i nogle regioner til fragmentering, hvilket vanskeliggør konsolideringen af levedygtige landbrugsenheder. Medlemsstaterne bør fjerne disse hindringer for at gøre overdragelse af jord til landbrugere mere effektiv. Kommissionen vil derfor medtage relevante økonomiske og sociale aspekter i forbindelse med et generationsskifte i processen med det europæiske semester for at sikre, at de nationale politikker er i overensstemmelse med EU's mål, og at der gennemføres passende reformer.

For dem, der ikke har mulighed for at arve jord, er køb den vigtigste vej ind i landbruget, men også den vanskeligste. Prisen pr. hektar er i gennemsnit 11 791 EUR i hele EU, men når i visse regioner op på mere end 280 000 EUR. Begrænsede muligheder for at optage lån, vanskelige tilbagebetalingsvilkår og ofte beskedne og uregelmæssige investeringsafkast udgør store adgangsbarrierer for unge landbrugere. Medlemsstaterne kan lette dette gennem økonomisk overkommelige låneordninger, forkøbsrettigheder til fordel for unge landbrugere (der ikke udgør forskelsbehandling på grundlag af nationalitet) og særlige formidlingsordninger, der kan skabe forbindelse mellem pensionerede landbrugere eller jordejere og kommende landbrugere. Samtidig skal medlemsstaterne gribe ind over for erhvervelser i spekulationsøjemed og land grabbing for at sikre, at der er landbrugsjord til rådighed for landbruget³⁷.

Forpagtning kan være en mere tilgængelig mulighed. Næsten halvdelen af EU's landbrugsjord er lejet jord, men kortsigtede ordninger sætter nye aktører i en sårbar situation. Mere solide langsigtede kontrakter kombineret med prioritering af unge landbrugere i tildelingen af kommunal eller offentlig jord vil skabe mere stabilitet og forbedre tilliden.

Der opstår også alternative modeller, fra jordbanker og såkaldte "community land trusts" til udviklingsmiljøer for landbrug. Der er behov for understøttende retlige rammer og regional opbakning, hvis disse skal blive levedygtige i større målestok. Samtidig medfører konkurrencen om jord, der anvendes til andre formål, at der er mindre landbrugsjord tilgængeligt, og at prisen på jord stiger, hvilket er til skade for landbruget. Arealinddragelse reducerer tilgængeligheden af landbrugsjord. Den igangværende omlægning af landbrugsjord til bymæssige og industrielle anvendelsesformål driver priserne i vejret og begrænser adgangen for unge landbrugere. Medlemsstaterne bør sigte mod EU's mål om ingen nettoarealinddragelse senest i 2050³⁸ ved hjælp af stærkere beskyttelse af landbrugsarealerne i den fysiske planlægning.

Jordpolitikken i hele EU vil drage fordel af et stærkere samarbejde og datadeling mellem medlemsstaterne. Med henblik på at støtte dette er Kommissionen i færd med at udarbejde det analytiske grundlag for et **europæisk jordobservationscenter**, som er udformet som et diskussionsforum, der skal bidrage til at lukke informationshuller og øge gennemsigtigheden i handel med jord, priser, brugsændringer og markedstendenser. Det vil give medlemsstaterne den dokumentation og de værktøjer, der skal til for at udforme mere rimelige og effektive foranstaltninger, der er skræddersyet til deres nationale forhold og bidrager til fælles EU-mål, herunder et generationsskifte.

³⁷ Komitéen for Verdens Fødevarer (2012), *Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security*, FAO, Rom.

³⁸ Europa-Kommissionen (2011), Køreplan til et ressourceeffektivt Europa, COM(2011) 571, Bruxelles, hvormed målet om ingen nettoarealinddragelse senest i 2050 blev fastsat; bekræftet i Europa-Kommissionen (2021), EU's jordbundsstrategi for 2030, COM(2021) 699, Bruxelles.

Flagskibsinitiativer

- Et **europæisk jordobservationscenter**, der skal forbedre gennemsigtheden med hensyn til jord, hjælpe landbrugerne med at få adgang til tilgængelige arealer, støtte overdragelse af bedrifter, danne grundlag for politikudformning og forebygge jordspekulation, hvilket vil gøre det lettere for nytilkomne at starte et landbrug.
- Nationale **jordpolitikker**, der skal afhjælpe adgangsbarrierer, forhindre erhvervelser i spekulationsøjemed og sikre overensstemmelse med EU's mål for et generationsskifte, og som vil blive omfattet af det europæiske semester og anvendelsesområdet for det europæiske semester.

Foranstaltninger, der foreslås under andre EU-politikker		
Vurdering af markedet for jord med henblik på et generationsskifte	Gennemføre to indbyrdes forbundne undersøgelser for bedre at forstå jordrelaterede hindringer for et generationsskifte i landbruget med henblik på at: 1. undersøge finansialiseringen af landbrugsjord og de socioøkonomiske og miljømæssige konsekvenser heraf samt 2. analysere udviklingen i priserne på landbrugsjord i forhold til landbrugsmiljømæssige og sociale faktorer.	Senest i fjerde kvartal 2026
Frivillige tiltag på medlemsstatsniveau		
Jordmobilitets-tjenester	Støtte fortrolige jordmobilitetsordninger, der skaber forbindelse mellem jordejere og nytilkomne gennem forpagtningsaftaler, partnerskaber, delt landbrug og jordformidlingsværktøjer. Tilskynde til retlige rammer, der sikrer langsigtede forpagtningsaftaler og fremmer forpagtningsstabilitet for at gøre det muligt for unge landbrugere gradvis at overtage landbrugsbedrifter og investere. Med udgangspunkt i medlemsstaternes initiativer vil et EU-netværk skabe forbindelse mellem nationale platforme.	Fra fjerde kvartal 2025
Alternative modeller for ejerskab og virksomheds-overdragelse	Støtte overdragelser mellem generationer og arbejdstagerledede overdragelser, herunder arbejdstageres opkøb, hvor ansatte erhverver andele i landbruget, samt kooperative arealforvaltningsmodeller. Prioritere støtte til modeller, der muliggør gradvis eller kollektiv overdragelse af ejerskab.	Fra fjerde kvartal 2025
Jordbanker og genanvendelse af arealer, der er taget ud af drift	Støtte offentlige jordbanker med henblik på at forvalte og genanvende arealer, der er taget ud af drift, eller fragmenterede arealer og lette adgangen for unge landbrugere og nytilkomne. Tilskynde til samarbejdsbaserede forpagtningsordninger, hvis det er relevant.	Fra fjerde kvartal 2025
Inddragelse af statsejede finansielle institutioner	Tilskynde finansielle institutioner til at støtte adgangen til og udviklingen af landbrugsjord ved at tilbyde finansielle produkter såsom købslån, lånegarantier og subsidierede priser på jordforbedring og -konsolidering og derved hjælpe unge landbrugere med at overvinde finansielle hindringer og forbedre bedrifternes levedygtighed.	Fra fjerde kvartal 2025
Lavere transaktions-omkostninger for små bedrifter	Støtte reformer og tilskud for at mindske høje tinglysnings- og transaktionsomkostninger, som udgør en stor hindring for unge landbrugere. Overveje fritagelse eller reducere af gebyrer for små bedrifter, f.eks. ved at fastsætte tærskler eller tilpasse omkostningerne til størrelsen på arealet, for at modvirke spekulation uden at skabe hindringer for nytilkomne.	Fra fjerde kvartal 2025

D. Modstandsdygtighed, rimelige levevilkår og adgang til nye indkomstmuligheder

Et generationsskifte i landbruget afhænger ikke kun af adgangen til jord, færdigheder eller finansiering, men også af de overordnede økonomiske muligheder inden for landbruget og landdistrikternes tiltrækningskraft. Mange unge tøver med at blive i eller vende tilbage til landbruget og landdistrikterne, hvis indtjeningsmulighederne, tjenesteydelserne og livskvaliteten ikke er på linje med standarden i byerne. Den fælles landbrugspolitik spiller i komplementaritet med samhørighedspolitikken og andre EU-politikker en afgørende rolle med hensyn til at sikre landbrugets og andre aktiviteter økonomiske levedygtighed og tiltrækningskraft i EU's landdistrikter. Observatoriet for landdistrikterne³⁹ leverer ajourførte data og analyser om forholdene, modstandsdygtigheden og livskvaliteten i landdistrikterne til støtte for evidensbaseret politikudformning.

I overensstemmelse med den europæiske søjle for sociale rettigheder er det desuden afgørende at forbedre adgangen til sundhedspleje, børnepasning, ældrepleje, transport, boliger, lokal infrastruktur, uddannelse, beskæftigelsesmuligheder (for unge og landbrugeres familiemedlemmer) og social støtte, der skal ydes i fleksible og tilgængelige former og styrkes af digitale værktøjer og lokale netværk, for at gøre det muligt at forene landbrug og familieliv og for at modvirke isolation og affolkning.

Eksempler på tjenester i landdistrikterne til støtte for landbrugerne

- **Østrig – børnepasningsordninger i landdistrikterne:** lokalsamfundsbaseerede børnepasningsinitiativer, der gør det muligt for familier i landbruget at forene familie- og arbejdsmæssige forpligtelser.
- **Finland – mobile afdelinger for sundhedsydelser og social ydelser:** ydelse af grundlæggende sundhedsmæssig og social støtte direkte til fjerntliggende landdistrikter, forbedre livskvaliteten og lette presset på landbrugshusholdningerne.

En stærkere social beskyttelse og sociale tjenesteydelser, der er skræddersyet til landbrugerne, kan også spille en afgørende rolle. Stabile indkomster, sundhedsdækning (herunder i forbindelse med mental sundhed og langtidspleje), forældreorlov og pleje og tilstrækkelige pensioner giver de nytilkomne den sikkerhed, der er nødvendig for at påtage sig risici og opbygge en karriere inden for landbruget. Inklusive systemer, der støtter, forbinder og tiltrækker alle typer landbrugere, herunder deltidslandbrugere, kvinder og grupper i sårbare situationer, og som håndterer mentale sundhedsudfordringer i landdistrikterne samt styrker rimelige vilkår og modstandsdygtigheden i landdistrikterne.

Samtidig er **økonomisk diversificering afgørende for modstandsdygtigheden**. Unge landbrugere, der kan kombinere det traditionelle landbrug med klimaintelligent praksis, nye bioøkonomiske projekter og værdikæder, turisme i landdistrikterne, produktion af vedvarende energi eller digitalisering, bliver konkurrencedygtige og opnår langsigtet levedygtighed. Lokale fødevarer-systemer – fra korte forsyningskæder til fællesskabsstøttet landbrug – øger indkomststabiliteten og styrker de sociale bånd, samtidig med at der skabes en tættere forbindelse mellem forbrugeren og det færdige produkt. Desuden kan finansieringsmuligheder for anlæg til vedvarende energi på bedrifterne mindske investeringshindringer på forhånd og føre til langsigtede omkostningsreduktioner og

³⁹ EU's observatorium for landdistrikterne, rural-vision.europa.eu.

potentielle indkomststrømme, hvilket styrker både bedrifternes levedygtighed og energimodstandsdygtigheden i landdistrikterne.

Opfattelsen af landbruget er fortsat en udfordring: landbruget betragtes stadig ofte som et besværligt og forældet erhverv. Det vil være afgørende at ændre denne opfattelse ved at demonstrere innovation og bæredygtighed og vise, hvilke støttemuligheder, der er til rådighed, hvis nye generationer skal tiltrækkes. Brugen af nye kommunikationskanaler og sociale medier kan nå ud til og inddrage et yngre publikum og tilskynde dem til at betragte landbrug som en karrierevej, der kan give fleksibilitet, livskvalitet tæt på naturen og et meningsfyldt bidrag til samfundet.

Samlet set kan disse foranstaltninger skabe mere dynamiske, forskelligartede og modstandsdygtige landdistrikter, hvor unge har lyst til at bo, arbejde og investere i deres fremtid. Dette udgør grundlaget for et varigt generationsskifte i europæisk landbrug.

Flagskibsinitiativer

- **Som led i det nye forslag til den fælles landbrugspolitik vil der blive indført vikarordninger** for at hjælpe landbrugerne med at tage fri i forbindelse med sygdom, skader, forældreansvar, pleje for blandt andre ældre landbrugere, ferie eller uddannelse. Finansieringen bør dække etableringen af vikarordninger og lønninger til afløsere under kortvarige fravær.
- **Ungeambassadører i landdistrikterne.** Europa-Kommissionen vil etablere et program for ungeambassadører i landdistrikterne. Unge vil blive udvalgt og støttet for at fungere som fortalere for landbruget og livet i landdistrikterne og aktivt bidrage til politiske drøftelser. Gennem opsøgende arbejde, historiefortælling og peerinddragelse vil ambassadørerne bidrage til at ændre offentlighedens opfattelse, skabe større interesse blandt unge og forbedre landbrugets og landdistrikternes overordnede omdømme i hele Europa.

Foranstaltninger, der foreslås under den nuværende fælles landbrugspolitik og i forslaget til den fælles landbrugspolitik 2028-2034		
Investeringer i energi- og klima-omstillingen	Støtte til projekter vedrørende vedvarende energi på bedriften og klimatilpasningsinvesteringer for at øge unge landbrugeres modstandsdygtighed over for klimarisici.	Nuværende og nye strategiske planer under den fælles landbrugs-politik
Strategier, infrastruktur og erhvervsdiversificering i land-distrikterne	Fremme en integreret tilgang til landdistrikterne i planerne for regionalt og nationalt partnerskab og programplanlægningen af instrumenter til integreret territorial udvikling ved at yde finansiering til tilgængelige infrastrukturer og tjenester i landdistrikterne, navnlig i fjerntliggende områder såsom regionerne i EU's yderste periferi, herunder konnektivitet og transport, for at forbedre livskvaliteten i landdistrikterne.	Nuværende fælles landbrugs-politik for investeringer i infrastruktur, den nye fælles landbrugs-politik, NRP-planerne – fra 2028
Leader/lokal-udvikling styret af lokalsamfundet	Støtte lokal udvikling af landdistrikterne og netværkssamarbejde gennem Leader/lokalludvikling styret af lokalsamfundet, fremme inddragelse af unge og kvinder og mindske isolationen i landdistrikterne.	Den nuværende fælles landbrugs-politik og

		Fonden for Nationalt og Regionalt Partnerskab
Foranstaltninger, der foreslås under andre EU-politikker		
En koordineret indsats for land-distrikterne på EU-plan	Fremme tiltag, der fremhæver landdistrikternes tiltrækningskraft på tværs af flere politikområder, herunder uddannelse, energifællesskaber, konnektivitet, bioøkonomi og inddragelse af unge ved hjælp af den ajourførte EU-handlingsplan for landdistrikterne. Styrke indsatsen for at forstærke landdistrikternes indflydelse, netværkssamarbejde og koordinere tiltagene til fordel for landdistrikterne ved hjælp af pagten for landdistrikterne i 2026 og 2027.	Første kvartal 2026
Fremme socialt landbrug⁴⁰	Tilskynde til frivilligt arbejde på grønne og sociale landbrugsbedrifter ved at inddrage Det Europæiske Solidaritetskorpsets og samtidig støtte medlemsstaterne i at udvikle initiativer for unge landbrugere, der tilvejebringer tilgængelige sociale tjenester og plejetjenester i landdistrikterne.	Fjerde kvartal 2026
Kulstof-bindende dyrkning, CO₂-markeder og modstandsdygtighed over for kulstof	EU's forordning om kulstoffjernelse og kulstofbindende dyrkning (CRCF) giver mulighed for på frivillig basis at forbinde landbrugere, skovbrugere og arealforvaltere med kulstofmarkeder, hvilket giver dem en yderligere indkomststrøm og styrker deres bedrifters konkurrenceevne og modstandsdygtighed.	Fra fjerde kvartal 2025
Frivillige tiltag på medlemsstatsniveau		Frivilligt
Lokal merværdi i fødevarer-systemerne	Støtte lokale og regionale fødevarerstrategier og fødevarerrelaterede innovationsstrategier, fremme direkte salg på lokale markeder og landbrugsmarkeder og skabe bedre forbindelser mellem by og land, hjælpe unge og nye landbrugere med at få adgang til muligheder og tilskynde til lokalsamfundsbase ret landbrug, forarbejdning og detailhandel.	Fra fjerde kvartal 2025

E. Overdragelse og pensionering

Pensionsordninger og planer for overdragelse er afgørende for at sikre et generationsskifte i landbruget. Det er afgørende, at ældre landbrugere, der ønsker at gå på pension, har muligheden for og midlerne til at gøre dette med værdighed og finansiell sikkerhed. I hele EU venter mange ældre landbrugere med at gå på pension på grund af utilstrækkelig pensionsdækning og mangel på brugbare alternativer til indkomsten fra landbruget. Denne finansielle usikkerhed fører ofte til modvilje mod at overdrage jord eller trække sig tilbage fra et aktivt arbejdsliv, hvilket mindsker jordmobiliteten og hindrer unge landbrugeres muligheder for at gå ind i og etablere sig i sektoren.

Den fælles landbrugspolitik spiller ofte en social rolle i denne sammenhæng. For mange ældre landbrugere uden tilstrækkelige pensionsrettigheder er betalingerne under den fælles landbrugspolitik deres eneste indkomst og bliver dermed et sikkerhedsnet. Dette understreger

⁴⁰ Socialt landbrug (også kaldet "grøn omsorg") henviser til ved hjælp af landbrugsaktiviteter at levere sundhedsmæssige, sociale eller uddannelsesmæssige tjenester til grupper i sårbare situationer og samtidig diversificere landbrugsaktiviteterne og bidrage til udviklingen af landdistrikterne.

behovet for supplerende nationale foranstaltninger, der kan styrke den sociale beskyttelse og pensionsmulighederne, og som i tilstrækkelig grad vil dække landbrugerne.

Planlægning af overdragelse er lige så vigtig, men udgør stadig en væsentlig hindring.

Uden juridisk og rådgivningsmæssig støtte er der risiko for, at overdragelse af bedrifter forsinkes eller forvaltes dårligt, hvilket fører til konflikter og usikkerhed. Tidlig planlægning er afgørende for landbrugssektorens langsigtede levedygtighed, samtidig med at de ældre generationer får mulighed for gradvist at trække sig tilbage, forblive deltagende, hvis de ønsker det, og overdrage ansvaret på en struktureret måde med respekt for deres rolle og erfaring.

Det europæiske semester vil fortsat overvåge, hvordan nationale pensionspolitikker og politikker for socialbeskyttelse bidrager til at opnå en tilstrækkelig ældreindkomst og adgang til social beskyttelse for forskellige erhvervsgrupper, herunder landbrugere.

Eksempler på pensionsordninger, der støtter generationsfornyelse

- **Tyskland** – Tysklands landbrugspensionsbank støtter overdragelse af bedrifter ved at tilbyde pensionsindtægter og socialforsikring til pensionerede landbrugere.
- **Frankrig** – Skræddersyede pensionsordninger tilbyder lignende støtte og viser, hvordan tilpasset social beskyttelse kan lette et generationsskifte i landbruget.

Vellykkede ordninger har centrale elementer til fælles: deres dækning omfatter alle familiemedlemmer for at undgå huller i bidragene, de tilbyder fleksible, indkomstbaserede eller faste bidrag for at afspejle udsving i landbrugsindkomsterne og er afhængige af offentlige tilskud, der med rette betragtes som investeringer i rimelige vilkår og fødevarerikkerhed i landdistrikterne. Klare juridiske definitioner og test af fair metoder sikrer yderligere inklusivitet.

I sidste ende er investering i tilstrækkelige og stabile pensionsordninger for landbrugere ikke kun et spørgsmål om social retfærdighed, men også en strategisk løftestang for at sikre et generationsskifte, jordmobiliteten og langsigtet bæredygtighed i EU's landbrug.

Flagskibsinitiativer

- **Sammenkædning af direkte betalinger med landbrugeres pensionsalder inden 2032** som foreslået i den fælles landbrugspolitik efter 2027. Landbrugere i pensionsalderen, der modtager pension, vil ikke længere være berettiget til direkte betalinger, hvilket tilskynder til overdragelse fra den ene generation til den næste.
- **Indarbejdelsen i det europæiske semester af relevante aspekter vedrørende et generationsskifte i forbindelse med overdragelse, indarbejdelse af pensions- og bedriftsoverdragelsesreformer i de nationale politikrammer vil lette rettidig overdragelse, jordmobiliteten og indkomstsikkerheden for landbrugere, der går på pension.**

Foranstaltninger foreslået inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik 2028-2034		Tidsplan
Støtte planlægning af overdragelse af bedrifter gennem AKIS	Tilbyde målrettede uddannelses- og rådgivningstjenester gennem AKIS med henblik på at støtte en gnidningsfri og rettidig overdragelse af bedrifter. Ældre landbrugere bør få vejledning om juridisk og finansiel planlægning og planlægning i forbindelse med arveforhold, mens unge landbrugere undervises i rammerne for overdragelse samt driftskontinuitets- og moderniseringsplaner. Lette fælles planlægningsmøder mellem generationerne med støtte fra uddannede rådgivere eller mæglere for at udarbejde klare og realistiske omstillingsplaner.	Den nye fælles landbrugs- politik – fra 2028

Foranstaltninger, der foreslås under andre EU-politikker		
Forbedre viden om beskatning og overdragelse af bedrifter	Undersøgelse af, hvilken indflydelse politikkerne for arve- og gaveafgifter har på overdragelsen af bedrifter i medlemsstaterne, på grundlag af dokumentation fra det europæiske jordobservationscenter. Afdække de skattemæssige og juridiske hindringer, der forsinker eller komplicerer rettidige overdragelser, og skabe et grundlag for reformer, der fremmer tidligere pensionering, en mere gnidningsfri overdragelse og et mere effektivt generationsskifte.	Fra fjerde kvartal 2026
Udveksling af bedste praksis	Støtte overgangen fra landbrugsaktivitet til pensionering, kæde de direkte betalinger sammen med pensionsalderen og fremme udveksling af bedste praksis vedrørende landbrugeres adgang til sociale sikringsordninger gennem en fælles drøftelse med medlemsstaterne.	Andet kvartal 2026
Frivillige tiltag på medlemsstatsniveau		Frivilligt
Pensionsordninger	Sikre tilstrækkelig adgang til pensionsordninger, der giver tilstrækkelig pensionssikkerhed for ældre landbrugere og arbejdstagere i landbruget.	Fra fjerde kvartal 2025
Lovgivning, der skal lette overdragelsen af bedrifter	Vedtage lovgivningsmæssige foranstaltninger på områder som beskatning, arv og overdragelse af jord, der letter overførslen af landbrugsaktiver fra den ene generation til den næste generation.	Fra fjerde kvartal 2025
Social sikring og sociale tjenesteydelser	Sikre stabilitet, fjerne kønsskævheder og støtte livsomstillinger ved hjælp af inklusiv social sikring for landbrugere, herunder kvinder, pensionister og personer med handicap samt andre grupper i sårbare situationer, og adgang til økonomisk overkommelige sociale tjenesteydelser af høj kvalitet, herunder langtidspleje.	Fra fjerde kvartal 2025
Frivillige tiltag for interessenter		Frivilligt
Fælles overdragelse af bedrifter mellem generationer	Landbrugsorganisationer, der repræsenterer både de ældre og de yngre generationer, sammen med kooperativer, rådgivningstjenester og netværk i landdistrikterne med henblik på at arbejde sammen om samarbejde mellem generationerne og tilbyde uddannelse i overdragelse af bedrifter, planlægning af overdragelse og de juridiske/finansielle aspekter af overdragelsen.	Fra fjerde kvartal 2025

KONKLUSION

Strategien for et generationsskifte i landbruget bygger på centrale flagskibsinitiativer, der understøttes af en lang række initiativer, som kan gennemføres på indbyrdes forbundne niveauer: initiativerne under den nuværende og fremtidige fælles landbrugspolitik, initiativer inden for andre EU-politikker, tiltag anført af medlemsstaterne, der har kompetence på vigtige områder som adgang til jord, skatte- og afgiftspolitik, uddannelse og pension, og slutteligt tiltag fra interessenternes side. Overvindelse af store hindringer kræver et stærkt nationalt og regionalt engagement.

Med denne strategi udstikkes en klar retning for at støtte et generationsskifte i europæisk landbrug ved at omsætte politiske ambitioner til konkrete foranstaltninger. Den omfatter en ramme, der forbinder forskellige politikker og forvaltningsniveauer med henblik på at overkomme de hindringer, som unge står over for, og fremme rimelige vilkår for ældre landbrugere, der trækker sig tilbage fra sektoren, herunder gennem tilstrækkelige

tilbagetræknings- og pensionsordninger. Der indføres også en ny platform for kvinder i landbruget for at fremme lige muligheder og netværkssamarbejde. Der lægges særlig vægt på landbrugere under 40 år, som er dem, der har sværest ved at få adgang til finansiering og lån, og den afgørende rolle, som nye landbrugere i alle aldre spiller med hensyn til at opretholde EU's fødevarsystemer, landdistrikternes levedygtighed og det miljømæssige eftermæle, anerkendes.

Kommissionen har foreslået, at alle medlemsstater fastlægger deres egen strategi for et generationsskifte for landbruget senest i 2028 som led i deres planer for regionalt og nationalt partnerskab, hvori foranstaltningerne inden for rammerne af EU's landbrugspolitik, nationale politikker for landdistrikterne samt finanspolitiske og sociale rammer kombineres. Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at skræddersy foranstaltninger, så de passer til deres særlige behov, i erkendelse af de forskellige landbrugssystemer, arveretlige og skatte- og afgiftsmæssige regler samt situationen i landdistrikterne i hele Europa.

Hvis strategiens mål skal nås, kræver det **et tæt samarbejde mellem nationale og regionale myndigheder og landbrugere i alle generationer, der understøttes af politisk lederskab, øremærkede midler og langsigtet tilsagn fra alle aktørers side.** Disse faktorer er afgørende for at udforme effektive, kontekstspecifikke interventioner og frigøre den næste generations potentiale.

Som supplement til disse bestræbelser gøres landbruget ved hjælp af kommunikation, fremme og støtte til diversificering til en mere attraktiv og meningsfuld potentiel karrierevej, samtidig med at der lægges vægt på den bredere samfundsmæssige betydning af et generationsskifte for fremtiden for Europas fødevarsystemer og landdistrikter.

Sammen udgør disse foranstaltninger grundlaget for et varigt generationsskifte i europæisk landbrug.

I overensstemmelse med denne ambition og understøttet af forslaget til den fælles landbrugspolitik for 2028-2034 fastsættes der i strategien et **ambitiøst mål om senest i 2040 at øge den nuværende andel på 12 % af unge landbrugere i EU med et mål på 24 %, når også nye landbrugere medtages.** Dette er i overensstemmelse med Kommissionens anbefaling om at **afsætte mindst 6 % af landbrugsudgifterne til et generationsskifte,** hvilket er særlig vigtigt for medlemsstater, der halter bagefter på dette område.

Kommissionen vil fortsætte sit samarbejde med unge landbrugere og agter at gøre status over fremskridtene under de ungdomspolitiske dialoger, navnlig dialogen i foråret 2029 i det sidste år af kommissærkollegiets nuværende mandatperiode.